

ÍSALP

ÁRSRIT ÍSLENSKA ALPAKLÚBBSINS 1997

ISSN 1021-108X

Viðtal við Snorra „eyjapeyja“ Hafsteinsson

Snorri Hafsteinsson hefur stundað fjallamennsku og klifur í nær 30 ár. Kunnastur er hann fyrir að hafa verið fyrstur á Púmal, í ágúst 1975, ásamt þeim Daða Garðarssyni og Kjartani Eggertssyni. Þeir þremmingarnir voru iðnastir á árunum 1973 til 1977 og klifu m.a. Matterhorn, Mont Blanc og Kilimanjaro. Nýverið tóku Jón Haukur Steingrímsson og Snævarr Guðmundsson hús á Snorra og spjölluðu við hann um fjallamennsku og þá helst feril þeirra Vestmannaeyinga.

Hvernig byrjarðu þína ferðamennsku?

Ég byrja að stunda fjallamennsku eða ferðamennsku þegar ég byrja í Hjálparsevitinni, reyndar hafði ég alltaf verið í eggjaferðum og klifri tengdu því áður. Það má eiginlega segja að fjallamennska og klifur byrji nánast við fæðingu í Vestmannaeyjum og þá aðallega í sprangi og klifri eftir eggjum. Það var reyndar ekki alltaf vinsælt hjá foreldrunum þegar maður var smágutti og kom heim með fullt af eggjum. Eggjaferðirnar eru mikið meira klifur heldur en göngur á þessi háu fjöll eins og Mont Blanc, sem er allt annars eðlis. Um eða upp úr gosinu fór ég að tengjast björgunar-sveitunum. Kunningi minn sem var í hjálpar-sveitinni hafði á orði hvort ég vildi koma í sveitina. Þá voru þeir að skipuleggja ferð á Mont Blanc og ég setti það sem skilyrði að fá að fara með í þá ferð. Áður var ég búinn að vera í Björgunarfélaginu í nokkur ár og reyndar líka í skátunum. Tíminn þar gekk mest út á æfingar með linubýssum og þess háttar sjöbjörgunaræfingar, en lítið út á fjallamennsku. Í eggjunum sóttum við mest í Úteyjarnar í Eyjum. Við vorum aðallega í Bjarnarey, en þar er hæsta bergið um 80 m. Þar er sigið um 30 til 40 m niður á syllu og klifruð svo ákveðin leið út frá henni. Það er sérstök klifurtækni því

viða hafa boltar verið negldir við syllur í berginu. Maður snarar þessa bolta með kaðli og notar stuðning hans og klifrar svo upp á sylluna. Reyndar ertu alltaf með líflinu í þér til fara ekki alveg ofan í sjó ef illa fer. Allt gekk þetta út á að klifra nánast einn og allslaus. Síðan þegar komið var á syllur þar sem mikið var af eggjum, þá notaði maður líflinuna sem leiðara til að koma fötu með eggjunum upp. Það gátu verið 100 til 400 egg á einni syllu og maður treður því ekkert inn á sig og lætur hífa sig upp. Ef komið er mjög neðarlega í bergið er slakað beint niður í bát af syllunum. Bergið í Úteyjunum er pottþétt móberg, alveg grjóthart kannski ekki alveg eins og granít, en það er mjög fast og heldur vel. Það þarf hins vegar töluverða klifurkunnáttu til að klifra þetta því fallið er hátt og að auki beint niður í sjó.

Nú sýnist þetta oft vera mikil spottavinna, menn hanga í spottanum, var það þannig hjá ykkur?

Þarna tíðkast önnur vinnubrögð en í Gríms-ey, þar bara liggja menn í spottanum, fara niður og taka allt sem hönd festir á, á leiðinni. Í Eyjum gengur þetta mikið meira út á að klifra eftir að komið er niður á ákveðna syllu. Einnig ef farið er af sjó beint upp í stóru bælin sem liggja neðarlega í berginu, þá er klifrað eftir böndum upp á syllurnar, eggin tínd og þau svo látin siga niður á báttinn.

Varstu búinn að stunda svona klifur lengi?

Fyrst var ég bara á Heimaeyjunum, svo um 18 eða 19 ára aldur fór ég vera í Úteyjunum með ákveðnum kjarna sem var alltaf saman í eggjunum en þeir fóru ekkert í fjallamennskuna. Daði Garðarsson og Kjartan Eggertsson heitinn komu einu sinni eða tvisvar með í eggin. Það voru aðrir hópar sem voru og eru í Úteyjabransanum. Það byggist oft á að það eru

einn eða tveir sem geta klifrað og hinir eru svo einhverjir jaxlar sem eru duglegir að hífa og slaka.

Hvaðan kemur alpahugmyndin, var það Júgóslavinn sem kom ykkur á bragðið?

Já, sennilega, því hann var kominn þarna til sögunnar (Nebosja Hadzig). Hann hafði tekið eftir því þegar við vorum að æfa okkur í berginu úti í Eyjum og fór að forvitnast. Þá kom í ljós að þarna var maður sem kunnir sitthvað annað en við. Hann kunnir Alpaklifurtækni og fór að innleiða hjá okkur nýjar aðferðir við klifur og að síga með áttu og allt það.

Fannst þér þær aðferðir gagnast betur en það sem þið höfðuð fyrir?

Það slípaðist allt á endanum en á þessum tíma voru menn uppfullir af því að besta búnaðurinn væri stórir og miklir skór með stífum sóla og maður átti að geta staðið á 3 mm nibbu á endanum á sólanum. Ég veit ekki hvernig best er að lýsa því, það var ekki hægt að ætlast til þess að við sem höfðum klifrað í strigaskóm alla okkar ævi, færum í svona skó, það hefði alveg eins mátt setja fugl í skó. Við prófuðum þetta í klettunum en vorum fljótir að hætta því, og fara aftur í strigaskóna.

Það er merkilegt því hérna í bænum var það alltaf lenska að fara aldrei að klifra nema að vera í svona bomsum. Eggjakarlarnir hafa þá verið komnir í túttarnar um aldamótin og hafa alltaf haldið áfram að vera í þeim þótt hinir hafi fundið upp stífu skóna.

Karlarnir, sem fóru með okkur fyrst í úteyarnar, voru reyndar komnir vel á aldur eins og Súlli Johnsen. Við leyfðum honum að síga rúmlega 40 m þegar hann var sjötugur og hann fór létt með það. Þá var hann búinn að vera með það á hreinu í áratugi hvaða sólar á strigaskóm hentuðu og hverjir ekki. Þannig má segja að túttur hafi verið komnar um aldamótin, þær hafa bara verið í öðru formi en í dag. Svo hlógu þeir bara þegar við birtumst með klossana. Þessir menn höfðu ekkert fyrir því að klifra langar vegalengdir á tábragði og síga með klovvað, þá bara með brugðið um aðra löppina.

Þegar Júgóslavinn kemur til sögunnar, ekki otar hann ykkur beint í Alpana, beinir hann ykkur ekkert upp á land fyrst?

Nei, hann fór ekkert með okkur upp á land, við vorum bara í klettunum úti í Eyjum. Þar er víða mjög gott að klifra. Hann kunnir okkur nýja tækni eins og að klifra sprungur og setja

inn fleyga og þess háttar. Upp úr því var svo ákveðið að fara á Mt. Blanc, þá hafði enginn okkar komið nálægt ísklifri og við vissum varla hvað það var. Þegar við komum til Chamonix eyddum við fyrstu dögnum í Bosson's skriðjöklinum og lærðum að ganga á broddum og í línunum. Þá átti enginn búnað, það var allt keypt úti í Chamonix. Það var mjög sérstakt að koma í búðirnar sem voru bara með klifurbúnað og jafnvel með klifurveggi innandyrna á milli hæða. Fyrst vorum við næstum því heilan dag í einni búðinni, skoðuðum allt og mátuðum allt og keyptum og keyptum og alltaf stækkaði brosið á kaupmanninum, svo til að geta staðið undir þessu þá fylltum við bilinn af klifurdrasli og sendum tvo með hann yfir landamærin til að fá tax free miðana stimplaða. Þeir komu svo til baka með skattinn, sem fór í að greiða kaupmanninum það sem uppá vantaði. Það keyptu allir dúnpoka, dúnlúpur, brodda, axir, fina klossa, hnébuxur og allt þetta helsta. Við vorum alltaf í strigaskónum þar til við fórum til Chamonix. Júgóslavinn var góður kennari, hann kunnir meðal annars aðferð sem ég kenndi síðar í hjálpar-sveitinni. Það er þegar byrjað er að læra að klifra í ís án þess að nota brodda. Þá var farið í góðan vegg og höggvin spor fyrir hendur og fætur og klifrað án brodda. Þetta var mjög árangursrík aðferð fyrir þá sem gerðu það. Seinna var farið í að klifra á broddum og með tvær axir. Ég held að menn hafi náð miklu betri tókum á klifrinu þannig. Hann lagði líka mikið upp úr því að menn gætu stoppað sig ef þeir rynnun af stað. Þannig var hann með öll undirstöðuatriðin á hreinu og lagði mikla áherslu á þau. Í Ölpunum var hann vel að sér og meðal annars búinn að margfara á Mt. Blanc og þessi helstu fjöll. Þar var hann mikið í þjálfun með sína hersveit, því hann var liðþjálfari í alpahersveit áður en hann kom hingað. Svo lenti hann eitthvað upp á kant við stjórnvöld og flutti þá til Íslands. Þá var hann eiginlega orðinn hálf lappalaus, en skrölti samt með á Mt. Blanc og margt fleira. Hann býr hérna ennþá, ég hitti hann oftast þegar ég fer til Eyja því hann vinnur í Herjólfví. Í ferðinni '73 var næstum hálf sveitin, við vorum 10 saman. Þetta var stór kjarni sem fór mikið saman. Þar á meðal voru margir góðir göngumenn, Bjarni Sighvats, Óli Magg, Daði, Kjartan heitinn og fleiri.

Hvernig varð ykkur við þegar þið komið

Á Mt. Blanc 1973. Ljós.: Snorri Hafsteinsson.

til Chamonix, að koma í virkilegt fjalla-andrúmsloft?

Manni náttúrulega kexbrá við að sjá þetta mikla fjall, miðað við alla litlu klettana í Eyjum. Við fórum að hugleiða hvern djöfulinn við værum búinir að láta plata okkur úti. Þetta var alveg nýtt fyrir okkur. Við vorum vanari klifri og þess háttar, reyndar voru ekki allir klifrarar, en voru þá göngumenn í staðinn og þetta hentaði þeim miklu betur. Þetta var allt annað en maður átti von á. Gangi í kafsnjó frá fyrsta áfangastigið og alla leið upp, en við skiluðum okkur allir 10 á toppinn. Áður notuðum við nokkra daga til þess að bröla á lægri fjöll í kring og ná upp þreki. Við vorum óvanir svona háum fjöllum, þannig að við gerðum tilraunir með að láta suma ganga hratt og taka oft pásur, meðan aðrir gengu á lágmarks hraða og tóku aldrei pásur og mæla hvað kæmi best út. Þetta voru svo eðlilega ævintýraferðir í leiðinni. Við flugum til Luxembourgar og keyptum gamla Volkswagen Passat bíla og ferðudumst svo á þeim í nokkrar vikur, fórum til Ítalíu og hingað og þangað, og lifðum lífinu, en seldum bílana svo Íslendingunum í Luxemborg. Við höldum að þetta væri ekkert mál, bara að kaupa bíl og keyra af stað, en það var nú ekki svo, við urðum að fara í skoðun, því annars fengum við ekki að fara yfir landamærin. Þannig að það kostaði hellings pening sem við höfðum ekki reiknað með, að koma bílunum í gegnum skoðun. Samt voru bílaleigubílar miklu dýrari lausn þegar upp var staðið því við fengum svipaðan pening fyrir bílana aftur, þannig að eftir allt var þetta góð lausn.

Á þessum tíma eruð þið ekki með neitt samneyti við hjálpar-sveitirnar uppi á landi. Þannig hafið þið verið töluvert einangraðir.

Já, við vorum einangraðir í þeim skilningi, það var eiginlega eftir þessa ferð að okkur fór að bjóðast að koma með á æfingar eða þá að kalla í okkur í leitir upp á land. Það voru náttúrulega flutningsvandamál og annað sem leystust fljótlega eftir gosið. Einnig fórum við að notfæra okkur að fara á zodiac bátum upp í Markarfljót og fá einhverja til að sækja okkur þangað, og svo var

lítið flugfélag í Eyjum sem var mjög velviljað að skutla okkur upp á Hellu og það var notað til dæmis í leitum. Seinna eða á árunum í kringum 1974, '75 og '76 byrjuðum við á að fara mikið í Þórsmörk og eitthvað vorum við í tengslum við Hjálpar-sveitina í Kópavogi og fengum stundum far með þeim.

Hvað tók svo við eftir fyrstu Alpaferðina?

Þá var komin alvara í þetta fjalla-brölt og farið að áætla meira. Fyrst þessi ferð tókst svona vel þá var stefnt á næsta tind. Næst var samið við SAS um ferð til Afríku á Kilimanjaro. Fengum við þá ferð fyrir lítið sem ekki neitt, því þetta var kynningarferð á þeim ferðamöguleika, að fljúga til Mið-Afríku og fara þar í safari, eða á Kilimanjaro og svo á ströndina á eftir. Við vorum í mánuði í þeirri ferð 1974, þá var Júgóslavinn ennþá með. Mig minnir að það hafi verið sami hópur og áður. Þegar kom á gígbrúnina þá skiptist hópurinn. Það er komið upp á ákveðnum stað, Gilmanns point, svo þarf að labba næstum yfir gíginn þar sem er 15 m hærra. Helmingurinn ákvað að fara þangað en það var ekki ákveðið fyrr en við komum upp. Svo var það túlkad eftir á í fjölmiðlum að bara helmingurinn hefði komist og hinir hefðu gefist upp, við vorum nú ekki ýkja hrifnir af því. Ég var nú í þeim hópi sem sleppti því að fara yfir, því ég sá ekki nokkurn tilgang í því, þetta er bara marflatur gígbarmur en svo er gígskálin sjálf með smá jökli í, en það var nú túlkad svona.

Á þessum tíma eða upp úr 1974 voru Reykjavíkurskátarnir að fara á Mt. Blanc.

Við fórum 1973 og vorum fyrstir í langan tíma, það var aðeins vitað til að einn Íslend-

10 eyjapeyjar ásamt burðarmönnum við rætur Kilimanjaro. Ljós.: Snorri Hafsteinsson.

ingur hefði farið áður á Mt. Blanc. Það var Agnar Kufoed Hansen, en hann gekk einnig fyrstur Íslendinga á Kilimanjaro. Eg held að þetta hafi vakið mikla athygli því þetta tókst vel í alla staði. Við vissum svo sem ekkert hvað við vorum að fara út í en settum okkur í samband við Alpaklúbbinn í Chamonix og fengum hjá þeim upplýsingar um leiðir og slíkt. Við fórum eina leiðina upp og aðra niður. Ég man nú ekki alveg hvað það heitir, við fórum nánast beint upp úr bænum með kláf upp á fyrsta hjallann og gengum þaðan. (Bossos) en fórum svo niður alla hjallana þar sem er algengasta leiðin, (Gouter).

Þið hafið veitt Reykvikungunum svoltið spark. Helgi sagði einu sinni að svoltið samkeppni hefði ríkt á milli þessara hópa, hvornig horfði það við ykkur?

Þetta voru nú miklir keppnismenn, það er að segja Helgi Benediktsson og Daði hjá okkur. Fljótlega eftir Mt. Blanc ferðina lendum við í leit að þyrllunni TF-ÖGN. Við vorum að leita saman og það var ansi mikil brekka sem þurfti að fara upp. Helgi og Daði voru nánast hlið við hlið í leitarlinunni og það var gaman að sjá þá því keppnissemi þar svo mikið. Þeir ruku áfram og stoppuðu ekki fyrir en undir brún, báðir hnifjafnir. Þá mátti hvorugur blása úr nös eða sýna nokkur þreytumerki. En það var nú svo sem ekki nein bein samkeppni, fyrir en að farið var að tala um Pumal sem var svo aftur seinna.

Hvornig datt ykkur þetta í hug eins og að fara á Pumal, hvaðan kemur hugmyndin?

Þessar Alpaferðir, hentuðu svona misvel, við vorum nokkrir sem höfðum meiri áhuga á að klifra heldur en svona göngum. Einhver benti okkur á að Pumall væri óklifinn og að Flugbjörgunarsveitarmenn hefðu reynt en ekki komist upp og einhverjir fleiri. Þannig að við ákváðum að fara og líta á hann. Við fórum nokkrir saman á Zodiac upp í Markarfljót, svo kom einn úr bænum og sótti okkur. Við ókum austur, þetta er um vorið 75. Þá fórum við inn Morsárdalinn og fundum heppilega leið upp í Hnútdal og komumst í nægjanlegt færi til að skoða hann í kík og okkur sýndist nú að það væri alveg þess virði að reyna. Í framhaldi af því er farið í stóra fjölskylduferð upp á land og byrjunin á ferðinni átti að vera að klifra Pumal.

Hann lítur nú hrikalega út séð upp úr Hnútdalnum, það hefur ekkert dregið úr ykkur?

Nei, við bárum þetta saman við það sem við þekktum fyrir úr Eyjum. Þar eru drangar sem eru áþekkir, til að mynda Örninn, sem er mjög líkur Pumli, laus, svona sykurmolatindur. (kubbaberg), sem er rétt úti fyrir Eiðinu á Heimaey. Það var eitthvað sem menn þekktu og klifruðu svo við bárum það saman svona huglægt. Örninn er eitthvað um 40 m há en Pumall er mun hærri. Í ágúst sama ár ákváðum við svo að fara. Það var mjög stór stór hópur sem tók þátt í þessari ferð, því við vorum að fara í ferð um landið og þetta var bara upphafið á henni. Við tjölduðum í Morsárdal og fórum þaðan upp í Hnútdal með mikið af

klifurbúnaði því við vissum ekkert hvað þyrfti. Við höfðum keypt einhver reiðinnar ósköp af fleygum og karabínunum og öðru í Mt. Blanc ferðinni. Eitthvað var komið af hnetum en við notuðum þær ekki mikið. Við sváfum í Hnútdal og svo var farið upp að Pumli. Þar tókum við matarpásu og kíktum svo á þetta. Við sáum fljótlega að það var þarna sprunga sem virtist ná langleiðina upp. Við fórum af stað til að kanna hana, og það endaði bara með að við fórum alla leið upp á topp, þetta var þá ekkert mál.

Það verður eiginlega að álykta að þessi reynsla ykkar úr klifrinu í Eyjum hafi mikið að segja um að fara á Pumal.

Þetta hentaði okkur í raun mikið betur heldur en þessar fjallgönguferðir því þetta var akkúrat það sem við vorum alltaf að dunda við. Að klifra í veggjum, oft lausu móbergi, en reyndar líka oft mjög góðu móbergi. Það var aftur erfiðara að sannfæra menn niðri í sveit um að við hefðum klifrað Pumal, en það sást sem betur fer neðan frá Skaftafelli til okkar á toppnum og við tókum að auki fullt af myndum. Sumir sögðu að þetta væri bara kjaftæði í okkur því hann væri ókleifur. Þeir voru harðir á að við gætum ekki hafið klifið hann. Við heyrdum þá sögu að það hefði einhvern tíma farið hópur sem hefði reynt að skjóta úr línbussu yfir fjallið. Við runnum strax á þessa leið, en ætluðum bara fyrst aðeins að skreppa upp og kanna aðstæður. Við hættum hins vegar ekki fyrir en á toppnum. Það voru nokkrir í hópnum sem höfðu áhuga á að fara upp og voru svekktir að hafa ekki farið með. Í rauninni gekk þetta miklu hraðar en við áttum nokkurn tíma von á og leiðin var mjög í ætt við það sem við höfðum klifrað. Líkt og í Úteyjum þarf maður að klifra kannski 50 m upp í vegginn og hafa bara smá keðjur til að styðjast við á stöku stað. Hvorki hæðin né slíkt truflaði okkur, né að bergið væri laust. Allur Hamarinn (Ofanleishamar) er úr svona lausu hrauni, þannig að maður vissi alveg hvað mátti og hvað ekki.

Þeir urðu nú svoltið svekktir, Helgi og þeir, þá voru þeir einmitt á leiðinni af Matteredhorn. Var ekki næsta verkefni hjá ykkur að fara á Matteredhorn?

Það var 1976 ef ég man rétt. Þá fór jafn stór hópur af stað en við lentum í smá ævin-týri og allt breyttist. Þannig var að við ætluðum að fara á amerískum tryllitækjum með

Norrænu frá Seyðisfirði. Á leiðinni urðum við fyrir því óláni að lenda í árekstri og eyðileggja báða bílana. Við höldum skyndifund þar sem við ákváðum að halda áfram á Seyðisfjörð. Við fórum út með skipinu til Bergen og þaðan með lest til Osló. Á leiðinni hringjum við í Árna Johnsen sem var þá, eins og í dag, einhvers konar bjargvættur á grasinu og sögðum honum farir okkar ekki sléttar og báðum hann að redda bílaleigubíl í Osló eða Köben. Hann setur allt í gang og semur við Flugleiðir um bíl í Osló. Þegar við komum til Oslóar kemur í ljós að við gátum ekki fengið bílinn. Við vorum tveir ákveðnir í að halda áfram hvað sem það myndi kosta, en hinir flugu heim frá Osló svo vissum við ekki meir af þeim. Við tókum ferjuna til Danmerkur og keyptum okkur lestarmiða og fórum með lestinni til Zermatt og bröltum upp og það gekk bara vel. Þegar við komum niður sendum við skeyti heim „Matteredhorn klifið þennan dag o.s.frv.“ Það setti allt úr skorðum heima því að þá var hópurinn floginn út aftur. Árni Johnsen var ekkert hrifinn af því að Flugleiðir skyldu ekki útvega okkur bílinn þannig að hann sá til þess að þeir útveguðu hópnum fría flugmiða til Luxemburgar og bíla þar. Hópurinn var farinn út og ætlaði að hitta okkur en við vorum sambandslausir og ekkert hægt að ná í okkur og þeir fóru út með það markmið að við myndum allir klifra saman. Á leiðinni til Zermatt fá þeir skeytið um að við Sigmar Gíslason séum búnir að klifra Matteredhorn. Hinir héldu samt áfram og fóru líka upp. Ólafur Hauksson Samúelsforsprakki var með þeim og skrifaði grein um þá ferð í Samúel. Klifur eins og á Matteredhorn var mikið meira fyrir okkur, meira klifur og miklu skemmtilegra heldur en snjólabbið á Mt. Blanc og fleira þess háttar. Við vorum með ísaxir en það var það fyrsta sem við losuðum okkur við þegar við sáum hvornig leiðin var. Fundum góðan stað og skelltum þeim þar og höldum áfram upp, en svo sáum við axirnar aldrei aftur, þær bíða þarna einhversstaðar.

Hvornig gekk þá þarna síðasta haftið?

Það gekk ágætlega, við þurftum engar axir í það, það var bara snjór og litill klaki og það var nú lína á kafla. Það var mjög sérstakt þegar við komum til Zermatt. Við fórum á fjalla-leiðsögumanna-skrifstofur og vildum fá upplýsingar um leiðina, en við komum allsstaðar að lokuðum dyrum. Ef við vildum ekki leigja

leiðsögumann þá vildu þeir ekkert aðstoða okkur. Svo lentum við í því að fara fram úr hópi í byrjun en þeir voru svo fúllir að þeir ruddu á okkur steinum, þegar við fórum fram úr þeim.

Hvernig datt ykkur Matterhorn í hug?

Ég man það nú ekki alveg, ætli við höfum ekki verið að leita að hentugu klifurverkefni. Strax eftir Mt. Blanc fórum við að kaupa klifurbækur og myndabækur. Við lágum yfir þessu stöðugt að skoða eitt-hvað.

Á þessum tíma þegar þið fóruð að koma oftar í land, fóruð þið þá í Gígjökulinn og Þórsmörkina eða voruð þið að reyna eitthvað nýtt?

Það var langmest á þessa staði, bæði í Gígjökulinn og helst reyndum við að finna kletta, helst í Þórsmörk en líka í Skaftafelli. Við vorum að spá í Kristínartinda eða tind þar í nágrenninu. Við fórum reyndar í leiðangur en það var skitviðri og ekkert varð úr. Það voru nú áhöld um hvort tindurinn hefði verið klifinn, ég man nú ekki hvernig þetta var nákvæmlega, þetta var sennilega innsti tindurinn á egginni upp af Kristínartindum því við fórum inn Morsárdalinn og ætluðum þar beint upp.

Það hefur þá líklega verið Skarðatindur, en hann var klifinn fyrr.

Það getur vel verið, en það varð alla vega ekki neitt úr hjá okkur og einhverjir karlar í sveitinni voru að tala um að útlendingur hefði klifið þarna upp. Strax eftir Púmal voru hinir og þessir að benda okkur á leiðir og mana okkur upp, og það var alltaf meiningin að klára þennan. Svo eftir slysið vantaði einn hlekk og kannski leystist þetta upp þá. Við fórum í Þríhnjúkana og það var eitt sem við fundum sem enginn hafði gert (1976). Það fór í fjölmíðlana, við lýstum hellinum og hann var grófteiknaður upp. Þá voru gamlar sögur um rjúpnaskyttu sem ætti að vera þarna niðri en aldrei fannst og átti að hafa dottið niður í gegnum snjóbrú. En við fundum hana ekki. (Smá umræður urðu um hvenær Árni B. Stefánsson hefði farið í Þríhnjúkana og hvort Snorri og félagar hefðu verið á undan).

Var það þá forvitnin sem rak ykkur áfram eða metnaðurinn?

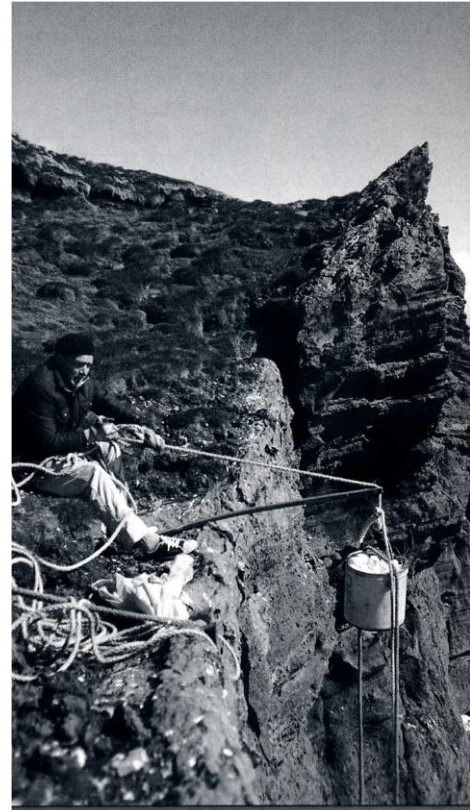

Snorri Hafsteinsson, Kjartan Eggertsson og Daði Garðarson við Púmal. Ljós.: Snorri Hafsteinsson.

Það var náttúrulega sitt af hvoru og kannski vorum við að leita að einhverju sem stoppaði okkur af. Á þessum aldri og þessum tíma þá gat maður allt, það var aldrei spurning um annað. Maður komst bara að því á óvæntan hátt stuttu seinna að maður gat ekki allt. Við rákum okkur á eins og aðrir. Það var ekkert hérna á Íslandi sem við töldum að við gætum ekki klifrað og í Eyjum var alltaf verið að mana okkur í að klifra hina og þessa leiðina í fjöllum þar og margt af því ófarið. Það er kannski alltaf ein leið eftir sem aldrei var farin eða þannig. Ég var nú síðast um daginn að pæla í að það er alltaf eftir að klifra Heimaklett að framanverðu upp úr innsiglingunni. Það er leið þar sem ég held að sé fær. Það hindraði okkur alltaf að þurfa að fara með flugi eða skipi til að komast í annað umhverfi en það voru svo sem óþrjúgandi möguleikar í Eyjum, þar sem við vorum bara að spá í klifur, jafnvel í 10m veggjum. Þá bara að spá í aðferðir og annað, svipað og maður sér gert í dag í innanhúss klifurveggjum, reyna að fara leiðir öðru vísi en auðveldast var, reyna puttana og meira í þeim dúr. Við vorum alltaf mikil í strigaskónum og oftast í svona klifri vorum við í þeim. Í lokin voru þó komnar túttur.

Um slysið í Gígjökli haustið 1976

Þá höfðum við stundað það að fara með Kópavogssveitinni, fá að fljóta með þeim í rússajppunum. Við vorum í Gígjöklinum og þeir reyndar líka, en svo eitthvað inni í Mörk. Í þessari ferð vorum við fjórir. Við vörðum

Súlli í eggjatöku, takið eftir strigaskónum. Ljós.: Snorri Hafsteinsson.

stórum hluta af deginum í veggjum að leika okkur. Seinna ákváðum við að fara alveg upp á jökul. Þegar við komum upp úr mesta sprungusvæðinu þá sáum við engan tilgang í að tryggja sérstaklega, en annars vorum við alltaf í línu. Við reyndar losuðum okkur ekki heldur hringuðum bara upp línuna og gengum hver með sína hönk upp ísbrekku. Þá dettur einn, bara rekur tærnar í eða eitthvað þannig, sem átti nú ekki að vera neitt mál og við tókum varla eftir því. Nema í staðinn fyrir að standa upp, því hann hélt sér á hönkinni, þá sleppir hann hönkinni og rennur strax af stað Við vorum enn á gangi og heyrum svo bara hrópin í næsta manni og sjáum hvað er að gerast og reynum að höggva öxunum í til að halda okkur en svo kom bara rosa högg og ég flaug út í loftið og vissi ekkert meir. Einhverj-

um tímum seinna er ég að ranka við mér, þá er Kópavogssveitin komin að og er að stumra yfir okkur. Við Kjartan vorum hífðir í þýrluna og fluttur í bæinn. Hann var meðvitundarlaus og komst aldrei til meðvitundar. Hann var meðvitundarlaus í 9 mánuði áður en hann dó. Við hinir sluppum allir með viðráðanleg meidsli og jöfnuðum okkur á næstu vikum og urðum jafngóðir eða jafnlélegir eftir hvernig á það er litið. Við Daði og Kjartan vorum þríeyki í klifrinu og eftir þetta minnkaði áhuginn. Við ætluðum reyndar alltaf að halda áfram því við vorum búnir að ræða það hvað myndi gerast ef einhver slys yrðu og allir voru á því að hinir ættu að halda áfram. Með þá vissu reyndum við að halda áfram en það varð lítið úr, menn voru líka farnir að binda sig, þannig að fleira kom til og þetta leystist smám saman upp. Þegar slysið varð vorum við 23 ára.

Þið hafðir verið miklir hugsæismenn, greinilega, fyrst að þið voruð að velta fyrir ykkur dauðanum og hvað þið mynduð gera?

Það tengdist björguninum á vissan hátt því á þessum árum æfðum við mikið fjallabjörgun og vorum komnir með ágætana búnað, og vorum að gera tilraunir að hífa upp og yfir gil og yfir klettabelti og lágum yfir klifur- og björgunarbókum og menn voru dauðir í bókunum og svo vissum við alveg að það væru töluverðar líkur á að einhver slasaðist eða lenti í óhappi. Þannig að þetta var oft rætt, kannski án mikillar alvöru en rætt samt. Við höldum áfram um sinn og það var hluti af minningu Kjartans að gefast ekki upp. Við bökkuðum fyrst út úr ísklifrinu og snjóbrölti og vorum meira í kletta-klifrinu heima og í fjallabjörgunarstússi.

Hvað varð um hina í þessum hópi?

Við vorum allir saman í Hjálparsvettinni, reyndar misvirkir og sumir eru reyndar enn starfandi þar. Það þróaðist út í björgunaræfingar, en við Daði hættum fljótlega alveg. Við vorum eitthvað að gutla heima en fórum engar ferðir eða neitt þannig.

Áðan sagðirðu að þér hefði fundist græjurnar framandi, hvernig heldurðu að þið mynduð gráða leiðirnar sem þið voruð að klifra.

Maður hafði ekki þekkingu á því, þetta kom okkur í opna skjöldu að Alpaklúbburinn var stofnaður og þetta var að gerast í ákveðinni fjarlægð frá okkur þrátt fyrir að við værum byrjaðir að kynna þessum strákum eins og

Helga Ben. Allt í einu vorum við að hitta einhverja menn sem fóru að spyrja okkur um gráður og spannrir og annað sem við vissum ekkert um, þannig fórum við í hálfgerðan baklås. Einhverra hluta vegna setti ég mig aldrei inn í gráðukerfin. Seinna þegar Ísalptímaritið fór að koma út, las ég það en náði samt aldrei að tengja neitt yfir í það sem við vorum að gera. Maður ímyndaði sér upp úr blöðum af myndum úr Esjunni að þessi og hinar leiðir væru mögulega sambærilegar. Það vantaði einhvern til að kenna okkur þetta og segja hvað þetta þýddi. Við vorum aldrei neitt á móti þessu heldur bara vissum ekkert og hugsuðum ekki á þennan hátt, þetta var bara létt eða erfitt eða mjög erfitt

Það er nú í eðli sínu gráðukerfi, bara staðbundið.

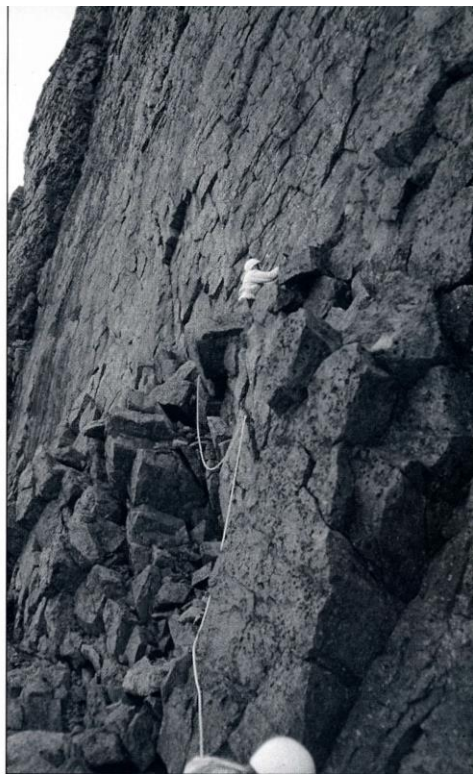
Já í rauninni, svo miðaði maður við leiðir sem allir þekktu. Það voru oft kröfur um að klifra á ákveðinn hátt annars var leiðin ekki farin.

Þetta kannski lýsir ástandinu ágætlega, því þegar þið klifrið Þumal eins og þú lýsir þá virðist það ekki hafa verið neitt mál.

Nei, alls ekki, það lá í raun mjög vel fyrir og var fljótlegt og kom okkur á óvart hvað þetta var lítið mál. Í raun var labbið mikið erfiðara því við vorum ekkert vanir því að labba með svona þunga bakpoka eins og þarna. Markmiðið var að fara eitthvað sem ekki hafði verið farið, það kom á óvart þegar Ísalpblöðin fóru að koma, þá sáum við að menn voru að fara nýjar leiðir á sömu fjöllin aftur og aftur. Einhvern tíma reyndum við að alpinisera eggjatökuna, og þessir gömlu horfðu á okkur þolinmóðir en hristu svo hausinn og héldu áfram. Það hefur nú gengið eftir að nú er farið að nota klifurbelti og léttari línur, varla hjálma því þetta er bara gras, það er ekkert sem getur komið í hausinn á þér. Hættan er meiri í hraungrýti heldur en í móberginu

Þessar leiðir sem þið voruð að klifra, voru þetta sverar leiðir að ykkur fannst eða hvað?

Maður varð nú bara feiminn þegar við hittum menn hérna uppi á landi úr Alpklúbbum og björgunarsveitunum sem töluðu stöðugt um gráður og spannrir, maður hummaði bara og þagði yfir því og hafði í raun ekki áhuga á að setja sig inn í það kerfi. En margar leiðir voru býsna erfiðar þar sem við vorum nánast að klifra bara á höndunum og þá í

Úr Þumli. Ljós.: Snorri Hafsteinsson.

sprungum sem maður gat troðið puttnum í eða hnúnum og klifrað þannig og með herkjum komið fyrir einni tryggingu. Svo notuðum við mikið að setja tryggingu ofan frá og klifra þannig þá var maður frjáltsari og setti engar tryggingar á leiðinni en hafði samt alltaf spottann að ofan. Okkur fannst það mikið meira klifur að geta ekki hvílt sig í tryggingum eins og sumir sem bara hengdu sig í nagla og slöppuðu af. Við vildum heldur setja hnéd í sprungu eða hvíla okkur á einhvern líkamlegan hátt.

Þetta er merkilegt að þarna í einangruninni finnst ykkur þetta vera slæmur síður mjög snemma, án þess að hafa bein forðæmi.

Okkur þótti það mjög skrítið þegar menn lómdu inn nagla og settust í hann. Og fóru síðan að spá í næstu áfanga, það var ekki eins ögrandi, það var engin áskorun lengur þetta var bara enn eitt hobbýið. Maður var farinn

Matterhorn. Ljós.: Snorri Hafsteinsson.

að sjá menn sem aldrei höfðu getað klifrað fara bara svona upp, alltaf búinir að hengja krók fyrir framan nefið á sér og setjast. Svo gátu þeir brölt á græjunum en ekki af því að þeir kunnu eitthvað að klifra og þeir voru ekkert að taka neinar áhættur. Júgóslavinn innleiddi þá klifurtækni hjá okkur að nota fleyga, hnetur og karabínur og geta farið lengri leiðir og hengt sig hvar sem var og jafnvel að setja tryggingar með stuttu millibili ef menn fóru tæpt. Maður var farinn að sjá ótrúlegustu menn vera að bröla á græjunum einum saman bara ef þeir voru ekki lofthæddir.

Það hefur verið snemma þessi mórall að gera allt sjálfur, líkt og í eggjunum?

Já, það voru alla tíð margir einfara í Eyjum, menn sem voru að fara ótrúlegustu leiðir ein-

ir til að sækja egg. Þannig að þeim og mörgum í Eyjum fannst ekki mikið til þess koma ef menn voru allt í einu bundnir eins og í köngu-lóarvef á vegginn. Fyrir bragðið lentum við í ýmsum ævintýrum. Ég horfði á eftir einum í sjóinn en hann slapp sem betur fer. Hann var hálfgerður einfari, það var rosalegt að sjá hann því hann stökk á grastorfu jafnvel þótt það væri nánast vísdauði, hann lét bara vaða hvar sem var. Einu sinni fórum við í sjóbæli, eins og ég lýsti í byrjun, þar var kaðall sem náði niður í sjó. Hluti af leiðinni var algjört loft um 12 m hátt og klifrað á tábragði og slétt berg eftir það. Á einum stað var smá sylla sem einn maður gat staðið á og hvílt. Venjan var að klifra upp á þessa syllu og hvíla þar svo þegar næsti kom þá var skipt á tábragði og slétt berg. Nema þegar hann kemur upp á sylluna vill hann ekki skipta og segir að það sé ekkert mál að halda áfram. Þegar hann var kominn með lappirnar vel upp fyrir hausinn á mér, stoppar hann og segist ekki komast lengra og byrjar að renna. Ég teygði mig í bandið og reyndi að vefja því um lappirnar á honum. Í því sleppir komn, ég grip í hælinn á honum og held eitthvað en um leið og hann vísar út frá berginu þá ýtti ég á eftir honum, sem varð til þess að hann náði að snúa sér og kom með haus og hendur á undan sér í sjóinn. Hann stakst svo rosalega á kaf að ég hélt að hann ætlaði aldrei að koma upp aftur. Bróðir hans var á trillu fyrir neðan og vissi ekkert, því hann heyrði bara skellinn á sjónum og sá mig óskr-andi og æpandi uppi. Við biðum og biðum svo loks skaut honum upp aftur. Hann var þá búinn að svelgja sjó og hafði eitthvað vankast. Í því koma að ungir strákar á sportbát og taka hann upp, og keyra með hann strax í land. Hann fór aldrei í egg aftur. Þetta hefur verið um um 20 m fall, og hefur sennilega bjargað lífi hans því annars hefði hann bara drepist seinna. Mér blöskraði alveg en hélt samt áfram upp til að verða ekki nervus eftir á.

Hvað myndirðu taka með þér ef þú lentir á eyðieyju, sigild spurning í lok svona viðtala.

Það fer eftir því hvernig eyjan er í laginu. Það er kannski rétt að orða spurninguna öðruvísi, hvaða eyju myndirðu velja sem eyðieyju.

Ætli ég myndi ekki velja Bjarnarey og taka þá með mér lundaháf.

Þú verður í góðum málum þannig.....